

دلنواشته ها

جلد هفتم

شعر اعتراض

احمد شاملو

به انضمام زندگینامه، کتابنامه و تحلیل شعر اعتراض

ترجمه علی مرداآنی

نشر و زراء

سرشناسه: علی مردانی، نرگس، ۱۳۵۷
عنوان و پدیدآور: شعر اعتراض احمد شاملو به انضمام زندگینامه و
کتابنامه و تحلیل شعر اعتراض؛ نرگس علی مردانی.
مشخصات نشر: وزراء، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۲۶۱ ص، ۶۰۰۰ ریال
فروست: دلتوشته ها؛ ۷.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۸۲۹-۶-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: شاملو، احمد، ۱۳۷۹-۱۳۰۴، نقد و تفسیر.
موضوع: شعر فارسی، قرن ۱۴، تاریخ و نقد.
رده بندی کنگره: ۱۳۸۹، ۸۴۸۳ ی ۸۵ الف / PIR۸۱۱۴
رده بندی دیویی: ۸۱۶/۶۲
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۰۵۰۵۷

نشر وزراء

دلتوشته ها - ۷

شعر اعتراض احمد شاملو
به انضمام زندگینامه، کتابنامه و تحلیل شعر اعتراض

نرگس علی مردانی

ناشر: وزراء

نویت چاپ: اول: ۱۳۹۰؛ تیراژ: ۱۱۰۰

صفحه آرای و طرح روی جلد: وزراء

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به نشر وزراء و اقتباس یا ذکر منبع بلامانع است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۸۲۹-۶-۱

نشر وزراء تلفن: ۰۹۱۲۸۰۶۲۰۵۴

پست الکترونیکی: ASVOZARA@GMAIL.COM

مرکز پخش: ۰۹۱۲۸۲۳۹۷۰۲

تهران ۱۳۹۰

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۹	زندگی نامه
۸۳	دیباجه ای بر شعر اعتراض
۹۵	هوای تازه
۱۲۵	باغ آینه
۱۳۹	لحظه ها و همیشه
۱۴۳	آیله در آینه
۱۵۱	آیله در خست و خنجر و خاطره
۱۶۷	مرثیه های خاک
۱۸۱	شکفتن در مه
۱۸۵	ابراهیم در آتش
۲۰۱	دشنه در دیس
۲۰۹	ترانه های کوچک غربت
۲۲۵	ملایح بی صله
۲۵۱	در آستانه

مقدمه

با ظهور شعر نو در آغاز سده اخیر، ادبیات ایران و بطور کل ادبیات زبان فارسی وارد مرحله جدیدی شد. شعر نو تحولی عمیق در سبک سرودن شعر بوجود آورد و قوالب شعر سنتی را کنار گذاشت. قافیه و وزن که دو عنصر مهم و لازم شعر سنتی بودند به عناصری غیر لازم و اختیاری تبدیل شدند که تنها ضرورت شعری حضور آنها در شعر نو را ایجاب می کرد. لذا شعر نو از انعطاف پذیری بیشتری برخوردار شد و دست شاعر برای گفتگوی بدون قید و بندهای وزن و قافیه که در شعر سنتی ضروری بود، باز شد.

در شعر نو زبان شاعر بدون واسطه با مردم سخن می گفت و این دستاوردی شگرف بود. شعر نو ابتدا با نیما آغاز شد و بعد از او توسط شاگردانش گسترش یافت. در میان شاگردان نیما نام یک نفر نسبت به دیگران درخشان تر می نماید و او کسی نیست جز احمد شاملو.

احمد شاملو دومین تحول در شعر سنتی را با حذف وزن از شعر نیمایی ایجاد نمود و شعری بدون وزن و قافیه پدید آورد. گونه ای شعر که در عین حال از انسجام درونی و استواری کامل برخوردار بود و در نوع خود بی نظیر. شعر سبک یا همان شعر شاملو به سرعت توسط شعرای معاصر او پی گرفته شد اما هیچگاه کسی نتوانست به ترکیب شعری که شاملو پدید آورد نزدیک شود.

از جهتی دیگر شعر شاملو شعری اجتماعی، سیاسی بود که موضوعات خاصی را پی می گرفت که غالباً به دلیل حساسیت آن از سوی دیگران پی گرفته نمی شد و لذا شعر او از این حیث نیز تفاوت چشمگیری نسبت به دیگر شاعران معاصرش داشت.

شعر شاملو معترض و نقاد بود. به مسائل اجتماعی می پرداخت و فریاد رسای مردمی تحت سلطه بود که در فضای اختناق دوره پهلوی دوم نه یارای سخن گفتن داشتن و نه ملجائی برای پناه بردن. علیرغم تمامی نقدهایی که بر شعر نو و شعر شاملو شده و می شود واقع امر آنست که مخاطبان و علاقمندان آن بخصوص از میان نسل جوان چندان گسترده است که آنرا نمی توان نادیده انگاشت. از نظر زیبایی شناسی نیز شعر شاملو در خور تأمل بسیار است. نمونه های بسیاری از اشعار او چنان از تأثیرگذاری و عمق معنایی برخوردارند که ناخودآگاه خواننده را مسحور و جذب می سازد و از آنجا که زبان شاملو زبان نقد و اعتراض مردم عادی یا همان مخاطبانش است لاجرم همنوایی آنها را در پی دارد.

استواری، رسایی و استحکام شعر شاملو از نظر ساختاری و ادبی بسیار چشمگیر است. شعرهایی چون «در این بن بست»، «لعنت»، «بودن»، «من و تو و درخت و بارون»، «نگاه کن» و «مرگ نازلی» در تاریخ شعر نو ایران برای همیشه ثبت خواهد شد و تکرار اشعاری اینچنین اگر نگوییم در آینده بسیار دشوار حداقل در چند نسل آینده در شمار معدود خواهد بود.

هدف عمده ما از بیان زندگی، آثار و تحلیل شعر اعتراض احمد شاملو آشنایی نسل جوان با آموزه های اساسی شعرهای اوست که می تواند راهگشای نسل جوان ما در ایران عقیده و خواسته های خود و نقد سازنده مسائل اجتماعی برای ساختن فردایی بهتر باشد. امید است در این راه موفق بوده باشیم.

نرگس علی مردانی

شهریور ۱۳۸۹